

ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น Factors Affecting Graduation Periods of Graduate Students, Khon Kaen University

ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์ (Dilokrat Khotsumart)*
ชญญา อภิบาลกุล (Chanya Apipalakul, Ph.D.)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ให้มีศักยภาพและสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างจาก ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2550 อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา และประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นปัจจัยที่มีปัญหามากทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ และด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ และแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องใช้เนื้อหาสาระของหลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับปัญหาความเป็นจริง ควรเพิ่มฐานข้อมูลวารสารออนไลน์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ที่ถูกลิขสิทธิ์ให้เพียงพอกับความต้องการ ควรมีการใช้เวลาในการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา เร่งทำงานตามแผนการศึกษา กรรมการบริหารหลักสูตรควรจัดกลไกให้คำปรึกษาและติดตามผลงานของนักศึกษา มีการจัดระบบการกระตุ้นความก้าวหน้าในการศึกษาค้นคว้าอย่างเคร่งครัด มหาวิทยาลัยควรเพิ่มช่องทางให้นักศึกษาได้นำเสนองานวิทยานิพนธ์เป็นเวทีนำเสนอเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ

Abstract

The objectives of this research were to study factors affecting the graduation periods of graduate students in Khon Kaen University, and to propose the guidelines for educational management in graduate study to include potentiality as well as graduation as specified by the curriculum or program. This research was a Survey Research by studying from the samples as: those who graduated from graduate study in Khon Kaen University, 2007 academic year, the instructors in graduate study, and the president

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล ระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

Keywords: Factor affecting, Graduation Period, Graduate Study

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

of program management committee in graduate study. The instrument was Questionnaire developed by the researcher. Data were analyzed by using computer program. The statistics using for data analysis included the Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Person's Coefficient Alpha, and Multiple Regression Analysis.

The research findings found that: For factors affecting the graduation periods of graduate students in Khon Kaen University, they were in "High" level in all of 5 aspects as: thesis/independent study advisor. The second order included the program administration and management, the academic source service, the presentation of thesis findings, and the implementation of thesis/independent study. For guidelines in educational management of graduate study, the curriculum should be continuously improved, content of modern program which was relevant to problem of reality should be used, data base online as well as computer programs with copyright should be sufficiently increased with the needs, time frame should be determined for presenting the proposal in order to encourage both of students and advisor for being hurried in working based on educational plan, the program board should organize mechanism of counseling as well as following up the students' performance, system management for stimulating progress in the study should be provided strictly, the university should increase opportunity for students to present their thesis report as the stage of presentation so that they would have experience in presentation of findings to public.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการศึกษาที่เน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยกระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

ในปี 2547 มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายให้หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปรับภารกิจและหน้าที่ รวมทั้งโครงสร้างองค์กรของคณะและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีภารกิจที่เชื่อมโยงกัน ไม่ซ้ำซ้อน คล่องตัว

มีประสิทธิภาพ ให้บริการรวดเร็วและมีคุณภาพโดยใช้หลักการบริการจุดเดียว (One Stop Service) ดังนั้นเพื่อรองรับภารกิจใหม่ที่เพิ่มขึ้นและภารกิจในเชิงรุกของมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยในคราวประชุมครั้งที่ 3/ 2547 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2547 เห็นควรให้มีการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัยให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ 4 ด้านดังนี้ คือ ด้านนโยบายและแผนพัฒนาบัณฑิตศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการจัดการหลักสูตรสาขาวิชารวมทั้งที่เป็นหลักสูตรปกติและนานาชาติและด้านรักษามาตรฐานและคุณภาพบัณฑิตศึกษา เมื่อพิจารณาจากภารกิจหลักที่มอบหมายโดยสภามหาวิทยาลัย วิสัยทัศน์และกรอบยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่กำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่มหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย มหาวิทยาลัยคุณภาพและการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงกำหนดตำแหน่ง (Positioning) ของตนเองในฐานะเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำหนดและรักษามาตรฐานของบัณฑิตศึกษาและให้การสนับสนุน

ส่งเสริม ตลอดจนกำกับติดตามการจัดการศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพ และวางเป้าหมายยุทธศาสตร์
ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารของมหาวิทยาลัย
หรือในอีกมิติหนึ่งเนื่องจากงานบัณฑิตศึกษานั้นเกี่ยวข้อง
กับการวิจัยโดยตรง ซึ่งได้แก่ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท
และระดับปริญญาเอก ดังนั้นการกำหนดทิศทางและ
นโยบายหลักของ บัณฑิตวิทยาลัยซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับ
การพัฒนางานวิจัยเพื่อนำมหาวิทยาลัยไปสู่มหาวิทยาลัย
แห่งการวิจัย ส่งเสริมงานวิจัยแบบบูรณาการหลากหลาย
สาขาวิชา และพัฒนาไปสู่ความเป็นนานาชาติ (บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550)

การจัดทำหลักสูตรทุกหลักสูตรมีการระบุ
โครงสร้างหลักสูตร โดยกำหนดแผนการศึกษา ในระดับ
ประกาศนียบัตรบัณฑิต กำหนดระยะเวลาในโครงสร้าง
หลักสูตร 1 ปีการศึกษา หลักสูตรระดับปริญญา
มหาบัณฑิต กำหนดระยะเวลาในโครงสร้างหลักสูตร 2 ปี
การศึกษา และหลักสูตรระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต
กำหนดระยะเวลาในโครงสร้างหลักสูตร 3 ปี การศึกษา
แต่ในทางปฏิบัติได้เป็นเช่นนั้น ผู้สำเร็จการศึกษา
ภายในเวลาที่กำหนดในหลักสูตรอันที่จริง ไม่ได้เต็ม 100%
ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐาน
หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 และระเบียบ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
พ.ศ. 2548 ระบุระยะเวลาศึกษาระดับประกาศนียบัตร
บัณฑิต และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ไม่เกิน 3 ปี
การศึกษา ระดับปริญญามหาบัณฑิต ไม่เกิน 5 ปีการศึกษา
และระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต ผู้ที่สำเร็จปริญญาบัณฑิต
ไม่เกิน 8 ปีการศึกษา ส่วนผู้ที่สำเร็จปริญญามหาบัณฑิต
ไม่เกิน 6 ปีการศึกษา และทุกหลักสูตรให้กำหนดระบบ
การประกันคุณภาพของหลักสูตรไว้ในทุกหลักสูตรให้
ชัดเจน และมีการดำเนินการควบคุมมาตรฐาน คุณภาพ
และจัดทำรายงานตามแนวทางการประกันคุณภาพของ
บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อย่างน้อยแต่ละ
หลักสูตรต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองปีละ
หนึ่งครั้ง เสนอต่อคณบดีต้นสังกัดพร้อมส่งสำเนาให้
บัณฑิตวิทยาลัย

ถึงแม้จะมีระเบียบกำหนดระยะเวลาที่ใช้ใน
การศึกษา ยังมีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ใช้ระยะเวลาการ
ศึกษาเกินกว่าที่โครงสร้างแผนการศึกษาของหลักสูตร
กำหนดไว้ ถึงแม้จะใช้เวลาสูงสุดก็ตาม จากรายงานการ
ประเมินตนเองของบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา
2549 ได้สรุปผลการทบทวนที่ผ่านมา จำนวนนักศึกษาที่
สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร ในปี 2548
มีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 870 คน และ
ในปี 2549 มีจำนวน 1,193 คน เพิ่มขึ้น 323 แต่จำนวน
นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาของหลักสูตรไม่ได้เต็ม 100 %
เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าศึกษาจะคิดเป็น 79.90% จาก
สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปรที่น่าจะมีผล
กระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา
ในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ซึ่งสอดคล้องกับ ชลคมล สนองคุณ (2548) ได้ทำการ
วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำ
วิทยานิพนธ์อยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย
พบว่า ปัจจัยด้านสภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์
การทำวิจัย ประเภทการศึกษา มีผลต่อความสำเร็จ
ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านวิชาการและการทำวิทยานิพนธ์
ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีผลต่อการความ
สำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิต
ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัย สามารถกำหนด
แนวทางยุทธศาสตร์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
โดยการกำหนดยุทธศาสตร์การปรับตัวของนักศึกษา และ
ยุทธศาสตร์การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อ
การทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ ชุตินา ศรีแก้ว
(2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวล
ในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{14}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21}) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X_{15}) เพศหญิง (X_2) ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้ร้อยละ 32.50

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่า ผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทำให้เกิดปัญหาในการเรียน คุณภาพการศึกษา การสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ที่ขาดการวางแผนการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ตลอดจนผู้เข้าศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่มีงานทำอยู่แล้ว และอีกปัจจัยที่สำคัญคือ ด้านหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน และการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ เนื่องจากอาจารย์มีภาระงานมากและมีจำนวนนักศึกษาในความดูแลมากเกินไป จึงทำให้ดูแลนักศึกษาได้ไม่เต็มที่ จึงได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยได้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร 2) ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ 3) ด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ 4) ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ 5) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ ในปัจจัย 5 ด้าน ได้ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยจึงได้แยกเป็น ศึกษาด้านนักศึกษา อาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษา และการบริหารจัดการของหลักสูตร ผลการวิจัยที่ได้รับ จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการจัดการการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเพื่อนำข้อมูลปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะ บัณฑิตวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา

ในระดับบัณฑิตศึกษาให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ให้มีศักยภาพและสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด

ความหมายหรือนิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัย หมายถึง ปัญหา อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร หรือสำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่าที่หลักสูตรกำหนด ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ และด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์

ด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร หมายถึง กระบวนวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วนเหมาะสมกับสาขาวิชาที่ศึกษา เนื้อหาวิชาที่ศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน การศึกษาในหลักสูตร ช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์ปัญหา การศึกษาในหลักสูตร ช่วยเพิ่มความสามารถในการค้นคว้าและวิจัย การติดตามประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย อยู่เสมอ การสอนครอบคลุมทั้งการบรรยาย ค้นคว้าด้วยตนเอง สัมมนากลุ่ม ฝึกปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้มีการฝึกทักษะการค้นคว้าองค์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ความพร้อมของสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำวิจัย

ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ หมายถึง สำนักวิทยบริการ (ห้องสมุด) และแหล่งศึกษาค้นคว้าได้ให้บริการที่สะดวกและรวดเร็ว สำนักวิทยบริการ (ห้องสมุด) และแหล่งศึกษาค้นคว้า มีหนังสือ ตำรา

วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และการสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างเพียงพอ ห้องสมุดคณะมีอุปกรณ์ช่วยสนับสนุนในการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และมีความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เพียงพอและทันสมัย การบริการเชื่อมโยงข้อมูลทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย กับสถาบันอื่นเพื่อความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า ภาควิชา/สาขาวิชา มีห้องสำหรับนักศึกษา ค้นคว้า สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ผ่านเครือข่ายได้อย่างเพียงพอ

ด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ หมายถึง การตัดสินใจเลือกหัวข้อและวิเคราะห์ปัญหาในการทำวิจัย การกำหนดขอบเขตประชากร การเขียนโครงร่างงานวิจัย ขั้นตอนการเสนอเพื่อขออนุมัติหัวข้อการทำวิจัย ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการทำวิจัย การใช้คอมพิวเตอร์และการใช้สถิติ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล การสนับสนุนอุปกรณ์ และสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยจากภาควิชา/สาขาวิชา ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากหน่วยงานและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การเขียนรายงานอภิปรายผลและเสนอแนะผลการวิจัย คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระให้ศึกษาหรือวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม หรือแก้ไข นอกเหนือจากขอบเขตของการวิจัยตามที่กำหนดไว้ในโครงร่างฯ

ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ หมายถึง การใช้ภาษาในการเขียนรายงานการวิจัยให้กระชับ ชัดเจน และถูกต้องตามหลักวิชาการ ความเข้าใจในรูปแบบวิธีการเขียนบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มีความเข้าใจในเทคนิคการเขียนบทความทางวิชาการที่ดี เพื่อให้ได้การตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยวารสารวิชาการ เพื่อการเผยแพร่บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา มีหลากหลายให้เลือกเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย การจัดประชุมเพื่อเสนอผลงานวิจัย มีจำนวนครั้งและสถาบันจำนวนมากที่จัดประชุมในแต่ละปีการศึกษา สำหรับการเผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ

ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ หมายถึง อาจารย์บัณฑิตศึกษาที่ทำหน้าที่ให้

คำปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ ประเมินความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ และการสอบวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ ตลอดจนทำหน้าที่สอนและให้คำปรึกษาทั่วไปแก่นักศึกษา และมีความเข้าใจในปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและแนะนำเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามแผนการเรียนของหลักสูตรและเป็นการสนับสนุนการทำวิจัย กำหนดเป้าหมาย/ขอบเขตในการให้คำปรึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษาเป็นหลัก ความรู้ความชำนาญในหัวข้อวิจัย ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการทำวิจัย ได้โดยอิสระ เร่งรัดให้นักศึกษาในความดูแลสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่หลักสูตรกำหนด การให้คำปรึกษาและแนะนำการทำวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2550 ยกเว้น หลักสูตรของวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา การจัดการ และวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น

อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ประจำหรืออาจารย์บัณฑิตพิเศษที่ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สอนในรายวิชาหรือบางหัวข้อในแต่ละรายวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป หมายถึง อาจารย์ประจำที่คณะแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการศึกษา และการจัดแผนการเรียนของนักศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ หมายถึง อาจารย์ประจำที่ได้รับแต่งตั้งให้รับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาอิสระของนักศึกษาเฉพาะราย เช่น การพิจารณาเค้าโครง การให้คำแนะนำและควบคุมดูแล รวมทั้งการประเมินความก้าวหน้าและการสอบวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาอิสระของนักศึกษา

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ เกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การติดตามประเมินผลหลักสูตร และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จนสำเร็จการศึกษา โดยเป็นไปตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

การสำเร็จการศึกษา หมายถึง การสอบผ่าน และผ่านเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาทุกกระบวนการของแต่ละหลักสูตร

หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ยกเว้น หลักสูตรของวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ และวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้

1) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สร้างเสริมความเชี่ยวชาญหรือประสิทธิภาพในทางวิชาชีพ เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะสิ้นสุดในตัวเอง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตหรือเทียบเท่ามาแล้ว

2) หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและหรือการวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูงกว่าชั้นปริญญาบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิต

3) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สร้างเสริมความเชี่ยวชาญหรือประสิทธิภาพในทางวิชาชีพ และเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะสิ้นสุดในตัวเอง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญามหาบัณฑิตหรือเทียบเท่ามาแล้ว

4) หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ การวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูงกว่าปริญญามหาบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หมายถึง สาขาวิชาที่สังกัดคณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง สาขาวิชาที่สังกัดคณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ และคณะสาธารณสุขศาสตร์

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาที่สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะวิทยาการจัดการ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้** คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2550 จำนวน 307 คน อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 318 คน และประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 141 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 766 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้** คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 2 ลักษณะ คือ กำหนดคำตอบไว้ให้เลือก (Close Ended Question) หรือคำถามปลายเปิด และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (Open Ended Question) หรือคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด แบบเติมคำ และเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา คณะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา และประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการศึกษา ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร หรือสำเร็จการศึกษาล่วงกว่าที่หลักสูตรกำหนด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (R.A Likert) ให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของนักศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และเป็นข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางสำหรับการพัฒนานักศึกษาที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) คัดแยกจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยแยกเป็นกลุ่มคณะ ตามระดับการศึกษา

คือ ระดับปริญญาเอก ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ระดับปริญญาโท และระดับประกาศนียบัตร โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์และติดตามผล ในรูปแบบของซองธุรกิจตอบรับสำหรับส่งแบบสอบถามกลับ ได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 87.94

2) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา และประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยหนังสือออกจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับแบบสอบถามกลุ่มอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 90.88 และกลุ่มประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 81.56

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคัดเลือกให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้

จากแบบสอบถาม จำนวน 3 กลุ่ม นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร หรือสำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่าที่หลักสูตรกำหนด โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาตามแผนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา ทั้ง 3 กลุ่ม ในองค์ประกอบแต่ละด้านที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาที่สำคัญที่สุด

และมีข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ประมวลตามแบบการวิเคราะห์แบบสอบถามแบบปลายเปิด ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ และสรุปประเด็นเพื่อเป็นการประมวลข้อมูล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัจจัยที่เป็นปัญหามาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ และด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ ตามลำดับ ผู้วิจัยจะอภิปรายสรุปผลการวิจัย ในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขสำหรับการพัฒนาศักยภาพที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัจจัยที่เป็นปัญหามาก ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด คือ การศึกษาในหลักสูตรช่วยเพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และการสอนครอบคลุมทั้งการบรรยาย ค้นคว้าด้วยตนเอง สัมมนา กลุ่มฝึกปฏิบัติ ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาส่วนใหญ่แล้วขาดทักษะการคิด วิเคราะห์ ค้นคว้า การเขียน การอ่านภาษาอังกฤษ ในวงที่จำกัด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อุบลรัตน์ กำหนดเพชร (2548) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านหลักสูตร ด้านการวางแผน

การทำวิทยานิพนธ์ ด้านการเตรียมโครงสร้างวิทยานิพนธ์ ด้านการทำวิทยานิพนธ์ ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการร่วม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านการบริหารวิชาการของภาควิชา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัจจัยที่เป็นปัญหามาก ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด คือ สำนักวิทยบริการ (ห้องสมุด) และแหล่งศึกษาค้นคว้าได้ให้บริการที่สะดวกและรวดเร็ว และสำนักวิทยบริการ (ห้องสมุด) และแหล่งศึกษาค้นคว้า มีหนังสือ ตำรา วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และการสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ ณิรุช จงอารี (2543) ที่พบว่า องค์ประกอบที่ทำให้นักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร และสำเร็จ การศึกษาสูงกว่าที่หลักสูตรกำหนด ได้แก่ เกี่ยวกับการวางแผนการเรียนและการทำวิจัยของนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีภาระงานประจำมาก ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้า ขาดการวางแผนการเรียน ส่วนอาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอบแบบเก่า ไม่ใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย ไม่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าแบบอิสระ มีการศึกษามากและมีนักศึกษาในความดูแลมากเกินไป จึงไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งรูปแบบ การเขียนวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าแบบอิสระ ไม่ชัดเจน ยุ่งยากซับซ้อน และมีรูปแบบที่แตกต่างกันระหว่างคณะ กับบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณในการให้แหล่งบริการ จัดหาข้อมูล วารสาร เอกสาร หนังสือ ที่เหมาะสมยังไม่เพียงพอ ค่อนข้างจำกัด เช่น วารสารบางฉบับไม่สามารถเข้าได้ การเชื่อมโยงข้อมูลทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถาบันอื่น วารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal) ไม่สามารถดึงข้อมูลฉบับเต็มได้ การเข้าถึงบทความวิจัยทุกบทความได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

3) ด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/ การศึกษาอิสระ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัจจัยที่เป็นปัญหามาก ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด คือ การเขียน รายงาน อภิปรายผลและเสนอแนะผลการวิจัย และการตัดสินใจเลือกหัวข้อและวิเคราะห์ปัญหาในการทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ ชลกมล สอนองคุณ (2548) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านสภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำวิจัย ประเภท การศึกษา มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร ปัจจัยด้านวิชาการและการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาขาดประสบการณ์ด้านเทคนิคการเก็บ ข้อมูล โดยเฉพาะเชิงคุณภาพ และความไม่เข้าใจในงานที่จะทำวิทยานิพนธ์อย่างเพียงพอ กระบวนการให้คำปรึกษา และการช่วยเหลือยังไม่เพียงพอ

4) ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัจจัยที่เป็นปัญหามาก ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด คือ การใช้ภาษาในการเขียน รายงานการวิจัยให้กระชับ ชัดเจน และถูกต้องตามหลักวิชาการ และความเข้าใจในรูปแบบ วิธีการเขียน บทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะนักศึกษาขาดความรู้ ทักษะในการเขียนบทความ การนำเสนอผลงาน โดยเฉพาะการนำเสนอผลงานเป็น ภาษาอังกฤษ ทั้งยังขาดแหล่งที่นำเสนอผลงาน และ นักศึกษาไม่เสนอผลการวิเคราะห์กับอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นระยะ จึงทำให้การเขียนและเสนอไม่ตรงประเด็นซึ่ง ไม่สอดคล้องกับ อุบลรัตน์ กำหนดเพชร (2548) ที่พบว่า ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และกรรมการร่วม โดยรวมมีปัญหาอยู่ใน ระดับค่อนข้างน้อย

5) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ การศึกษาอิสระ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัจจัยที่เป็นปัญหามาก ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด การให้คำ ปรึกษาและแนะนำการทำวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น

สมบูรณ์ และ ความรู้ความชำนาญในหัวข้อวิจัย ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับชลกมล สอนองคุณ (2548) ที่พบว่า ปัจจัยด้านวิชาการและการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีผลต่อการความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาขาดการติดต่อกัน นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา ควรมีสิทธิในการเลือกซึ่งกันและกัน เพราะมีสิทธิในการเปลี่ยนแปลงเค้าโครงวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ การควบคุมศักยภาพของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อนักศึกษา ควรจะกระชับมากกว่านี้ บางหลักสูตรดูแลมากกว่ามาตรฐานที่กำหนดส่งผลต่อนักศึกษาที่ไม่มีที่ปรึกษา และทำให้การสำเร็จการศึกษาไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการสำเร็จการศึกษากับปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ระยะเวลาการสำเร็จการศึกษามีความสัมพันธ์กับปัจจัย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ 2) ด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ 3) ด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ และ 4) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขสำหรับการพัฒนาศักยภาพที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษตามที่หลักสูตรกำหนด

1) ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจากคำถามปลายเปิด ที่มีผู้เสนอเข้ามาด้วยความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ควรปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้เนื้อหาสาระของหลักสูตรทันสมัยและสอดคล้องกับปัญหาความเป็นจริง 2) แต่ละหลักสูตรหรือสาขาวิชาควรมีบุคลากรช่วยในการบริหารหลักสูตรแต่ละหลักสูตรเฉพาะไปเลย อย่างน้อย 1 คน 3) คณาจารย์ทุกคนสอดแทรกจรรยาบรรณทางวิชาการและของผู้บริหารใน

ทุกรายวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดการหลักสูตรที่เป็นโครงการพิเศษ นักศึกษาต้องจ่ายค่าเทอมที่สูง แต่การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บางหน่วยงานไม่เปิดให้บริการในวันเสาร์-อาทิตย์ จึงจำเป็นต้องมีผู้ประสานงาน หรือผู้ดูแลของแต่ละหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรควรปรับปรุงเนื้อหา วัตถุประสงค์ให้ทันสมัยและทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และในปัจจุบันการคัดลอกผลงานวิชาการ การไม่เคารพสิทธิ์ของผลงานอาจารย์ควรแทรกจรรยาบรรณของนักวิชาการ และจรรยาบรรณของผู้บริหารด้วย

2) ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจากคำถามปลายเปิด ที่มีผู้เสนอเข้ามาด้วยความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ฐานข้อมูล Journal Online และ Software ต่าง ๆ ที่ถูกลิขสิทธิ์มีไม่เพียงพอ 2) ห้องสมุดควรเปิดบริการถึง 22.00 น. ในวันเสาร์-อาทิตย์ (กรณีนักศึกษาโครงการพิเศษ) 3) ควรจัดอบรมการใช้งานสืบค้นเป็นประจำทุกเทอม และบังคับให้นักศึกษาเข้าอบรมก่อนทำ วิทยานิพนธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวารสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ยังมีจำนวนจำกัด สำนักวิทยบริการควรจัดหาเพิ่มเติม ควรเพิ่มงบประมาณในการบอกรับวารสารนานาชาติให้มากกว่านี้ เพราะไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ควรมีระเบียบบังคับให้นักศึกษาเข้าอบรมการสืบค้นแหล่งข้อมูลทาง Internet กับ นักศึกษาทุกคน

3) ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขด้านการเตรียมโครงสร้างวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจากคำถามปลายเปิด ที่มีผู้เสนอเข้ามาด้วยความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ควรมีกรอบเวลาในการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อกระตุ้นให้ นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาเร่งทำงานตามแผนการศึกษา 2) นักศึกษาควรทบทวนวรรณกรรมมากพอในการเลือกกำหนดปัญหาการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์และแก้ไขปัญหาดังนโยบายได้ 3) นักศึกษาต้องกระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียน

คณาจารย์ต้องสร้างแรงบันดาลใจใฝ่เรียน ขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ให้มีเวลาพบปะ นักศึกษามากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อนักศึกษาสอบผ่านรายวิชาและสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และกลับไปทำงานแล้วนักศึกษาขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษา และควรมีกลไกในการพบปะ ระหว่างนักศึกษา กับ อาจารย์ที่ปรึกษามากขึ้น บูรณาการการเขียนโครงร่าง วิทยานิพนธ์ การศึกษาอิสระ ในวิชาสัมมนา นักศึกษายัง ขาดทักษะในการเขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เป็นอุปสรรคมากในการแก้ไข และยัง ขาดทักษะในการคิดโจทย์ปัญหา

4) ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจาก คำถามปลายเปิด ที่มีผู้เสนอเข้ามาด้วยความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) กรรมการบริหารหลักสูตรควรจัด กลไกให้คำปรึกษาและติดตามของของ นักศึกษา มีการจัด ระบบการกระตุ้นความก้าวหน้าในการศึกษา ค้นคว้า อย่าง คร่งครัด 2) ต้องมีการวางแผนและบริหารจัดการงาน วิจัยที่ดีทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา และ นักศึกษา 3) จัดหาทุน ในการวิจัยให้เพียงพอและเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ ที่ปรึกษาควรมีความชำนาญในประเด็นที่นักศึกษาเลือกทำ นักศึกษา ควรมีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยสถิติเป็นอย่างดี และควรฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์ อ่านและเขียน รวมทั้งการสนับสนุนทั้งจากส่วนกลางและบัณฑิตวิทยาลัย

5) ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจาก คำถามปลายเปิด ที่มีผู้เสนอเข้ามาด้วยความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยควรเพิ่มช่องทาง ให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ เป็นเวทีนำเสนอ เพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการนำเสนอผลงานต่อ สาธารณะ 2) มีการฝึกอบรมด้านการเขียนและการใช้ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 3) นักศึกษา ใช้เวลามากเกินไปในการเขียน วิทยานิพนธ์ แทนที่

จะเอาเวลาไปเขียน manuscript ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาขาดทักษะในการเขียน สรุป และนำเสนอ ผลงานวิทยานิพนธ์ ให้มีการนำเสนอในวิชาสัมมนาเป็น ภาษาอังกฤษ หรือวิชาอื่น ๆ ประสบการณ์จากการฝึกฝน บ่อย ๆ จะช่วยได้ดีมาก ควรมีเวทีเปิดแสดงผลงานวิจัยใน ส่วนภูมิภาค ควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัย ข้างเคียงเสนอ ผลงานร่วมกัน ควรสนับสนุน นักศึกษาทุกคน เพื่อไปเสนอ ผลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6) ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการแก้ไขด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจาก คำถามปลายเปิด ที่มีผู้เสนอเข้ามาด้วยความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ควรปลูกฝังค่านิยมในการศึกษาต่อ ของนักศึกษาให้นักศึกษาเรียนรู้ในหลักสูตรจริง ๆ ไม่ใช่มา เรียนโดยตามแฟชัน 2) มหาวิทยาลัยควรมีเครื่องมือกลาง ระดับมหาวิทยาลัยสำหรับทำงานวิจัย ควรมีงานวิจัยรับใช้ สังคม แบบเรียนรู้ไปกับชุมชน 3) จำนวนทุนและเครื่องมือ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการกลาง ควรเพิ่มมากกว่านี้ ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะการเข้าทำงานในปัจจุบันนี้ ส่วนมากหลาย ๆ หน่วยงานจะรับวุฒิปริญญาโทมากขึ้น จึงจะได้ ตำแหน่งและเงินเดือนที่สูง นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จึงมีมาก และทำให้คนที่เรียนต่อหลังจากจบปริญญาตรี ขาดวุฒิภาวะ และขาดประสบการณ์ในการศึกษาและ การปรับตัวในสังคม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ควร เพิ่มสาระ และหาแนวทางเกี่ยวกับการฝึกคิด วิเคราะห์ ประเด็น ปัญหา เพื่อกำหนดหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ หรือการศึกษาอิสระ เพื่อให้นักศึกษา สามารถนำความรู้ มาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาอิสระได้คล่อง ตัวยิ่งขึ้น

2. ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทาง วิชาการ มหาวิทยาลัยและคณะวิชาควรเพิ่มแหล่งศึกษา ค้นคว้าที่หลากหลาย มีการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์/ การศึกษาอิสระ และด้านการเสนอผลงานวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา ควรจัดให้มีการฝึกอบรมการเขียนรายงาน อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และการเขียนบทความทางวิชาการ การใช้ภาษาในการเขียนรายงาน การวิจัยให้กระชับ ชัดเจน และถูกต้องตามหลักวิชาการที่สามารถจะตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับได้

4. ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ การศึกษาอิสระ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการจัดอบรมให้กับอาจารย์ที่จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ ตลอดจนมีทีมอาจารย์อาวุโส หรืออาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์สูงในการดูแลนักศึกษาให้สำเร็จการศึกษาได้ในเวลาตามที่หลักสูตรกำหนด เป็นที่ปรึกษาให้กับอาจารย์ที่จะเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ เพื่อจะได้ให้คำปรึกษาและแนะนำการทำวิจัยให้กับนักศึกษาได้อย่างถูกต้อง ตั้งแต่เริ่มต้นทำวิจัยจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- ชลกมล สอนองคุณ. (2548). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**. ปรินญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชุติมา ศรีแก้ว. (2546). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณิรนุช จงอารี. (2543). **แนวทางการเร่งรัดการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปรินญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2550). **รายงานการประเมินตนเองตามเกณฑ์การพัฒนาคณาภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ ประจำปีการศึกษา 2550**. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- อุบลรัตน์ กำหนดเพชร. (2548). **ปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). สงขลา: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.